

Woord vooraf

JOHAN LEMAN

De titel laat zien dat het boek focust op mensen die op zoek zijn naar iets dat vooral door vier woorden gekenmerkt wordt: spiritualiteit, grootstedelijkheid en zachte trance. Het ‘spirituele’ wijst op het feit dat er sprake is van verbeelding. Er komt iets aan bod dat het waarnemingsbewustzijn normaal niet rechtstreeks in beeld brengt, iets dat voorbij het bereikbare lijkt te liggen. Sommige mensen pogen dit dus niettemin op te roepen. Het grootstedelijke wijst erop dat er vandaag een verband is met het leven in een grote stad. Dit verband zou te maken kunnen hebben met het feit dat daar voldoende mensen leven die in eenzelfde dynamiek betrokken kunnen worden, mensen met eenzelfde voor elkaar herkenbaar emotioneel verleden, die ook nog eens gevoelig zijn voor dezelfde verbeeldingskanalen. Of heeft het te maken met het willen ontsnappen aan de anonimiteit van het grootstedelijke? Impliciet wijst grootstedelijkheid vandaag op iets dat niet expliciet in de titel opgenomen is, namelijk multiculturaliteit. De verbeelding wordt gevoed door de aanwezigheid van een veelheid aan culturele prikkels en een verscheidenheid van verbeeldingskanalen. In een extreme vorm leiden die verbeeldingskanalen tot een niveau waar het waarnemingshouvast verlaten wordt. Op dit punt wordt dit proces dan een bewustzijnstranscendentie of zachte trance genoemd. ‘Zachte trance’: de twee laatste woorden dus uit de titel. De betrokkene gaat over op een functioneren van het bewustzijn dat anders is dan gebruikelijk in de dagelijkse omgang met mensen en dingen. Dit gebeurt echter op een zachte en niet op een schokkende wijze. Het ‘zelf’ gaat immers niet verloren. Betrokkenen weten perfect waar ze zich bevinden en blijven dit weten door het hele ritueel heen.

Wat de uitdrukking ‘zachte trance’ betreft, moet ik erop wijzen dat de meeste participanten aan de betrokken rituelen weigerachtig staan tegenover het woord ‘trance’. Het woord lijkt bij hen een gemoedsgesteltenis op te roepen waarbij men het contact met de werkelijkheid en de controle over het zelf verliest en dit is bij hen geenszins het geval. ‘Zelftranscendentie’ roept minder weerstand op, omdat het suggereert dat men weliswaar een contact krijgt met de werkelijkheid dat anders en ruimer is dan in het spontane leven, maar zonder

dat daarom het normale contact met de werkelijkheid verloren gaat. Als trance staat voor verlies van contact met de werkelijkheid, wordt de notie afgewezen. Als ze staat voor verbreding van het contact met de werkelijkheid door een soort toegevoegde bewustzijnsverruiming, wordt de notie beter aanvaard. De notie die hier voorgesteld wordt, is 'zachte trance'. Daarmee wordt bedoeld: er is bewustzijnszelfbeïnvloeding die overkomt als een verbreding van de werkelijkheidsbegrenzing, maar het verloopt niet op een ongecontroleerde wijze.

Onze publicatie streeft geen volledigheid na. Ze wil echter niettemin een gevarieerde realiteit ter sprake brengen, in volle seculariseringsperiode, die elke inwoner van een grote stad merkt die tijdens het weekend voldoende uren op straat rondkuurt. Onze grote steden, en vooral sommige wijken daarbinnen, zijn ongetwijfeld aan het seculariseren, maar... dit betekent geenszins dat niet veel mensen op zoek zouden zijn naar momenten en plaatsen waar ze hun verbeelding in spirituele zin voluit de vrije loop kunnen laten. Er worden hun hiervoor trouwens enkele kaders aangereikt. We beperken ons tot de kaders die door enkele standaardreligies aangeboden worden.

Het woord verbeelding houdt in onze teksten geen waardeoordeel in, laat staan een oordeel over waarheid of werkelijkheid. Met die notie wordt niet bedoeld dat iets onwaar of enkel maar ingebeeld zou zijn. Het betekent veeleer dat sommige mensen zich een beeld vormen van hetgeen voor hen een onbereikbare, maar zingevende werkelijkheid is, die aan het puur conceptuele ontsnapt, maar die toch via kleurschakeringen, mantra's, lichaamsbewegingen gevoelsmatig in het vizier kan komen. Middenin die constructie worden dan enkele fragmenten van heilige teksten naar voren geschoven die door de dynamiek, geschapen door de rituele constructie, sterk doordringen in het hoofd van de participanten.

Als we de resultaten van de spirituele verbeelding hier beperken tot enkele minder officieel gestandaardiseerde uitdrukkingen ervan, is het omdat die uitdrukkingen naar de mening van Foyer, onder wiens auspiciën het onderzoek plaatsvond, iets minder bekend zijn. Ze verdienen het om beter bekend te zijn bij wie geïnteresseerd is voor het leven in een grote stad.